

Monumentendorp Westzaan

door WILLEM TIP/deel 11
beeld: Digitale Beeldbank Westzaan

J.J. Allanstraat 121, de bakkerij van Smit, waar nu Jongwijs zit.

Een aanwinst is de nieuwe woning J.J. Allanstraat 105, uitgevoerd in steen met een houten topgevel. Achter de woning bevindt zich een houten stolph. Een deurkalf geeft het bouwjaar: 2019.

Bij de nadering van de volgende brug wordt de oorspronkelijke historische bebouwing weer dicht. Er is hier op korte afstand van elkaar een aantal beschermde monumenten te vinden.

J.J. Allanstraat 101, stolphoeve met 'voarend', rijksmonument

De stolphoeve J.J. Allanstraat 101 is een oorspronkelijk 17e- of 18e-eeuws pand, gebouwd als langhuisstolp. In 1861 werd het belangrijk gewijzigd. De oude stolp is in 1910 vervangen door een nieuwe met daarin hooiberg en veestalling. De boerderij is uitgevoerd in hout, de stolp erachter in steen.

Bezienswaardigheden

Het recente pand J.J. Allanstraat 103 is gebouwd op basis van de kadastrale plattegrond van 1827, waarop we een huis met eenzelfde grondvorm op deze plek zien, in 1887 afgebrand.

Hiernaast staat het vrijstaande pand J.J. Allanstraat 109, net voor de Tweede Wereldoorlog gebouwd door en voor J.A. Versteeg (1883-1968), aannemer en gemeenteopzichter. Hij ontwierp en controleerde (!) gedurende de eerste helft van de 20e eeuw in die functies tientallen verbouwde en nieuwgebouwde Westzaanse panden. Dit huis kreeg in de bouwvergunning nog even als adres Wijk C39, maar werd in 1939 opgeleverd en toen was de huidige huisnummering in Westzaan al ingegaan.

J.J. Allanstraat 112, houten woonhuis ('de gelaarsde kat'), gemeentelijk monument

Het rechts van de weg aan de Vaarsloot gelegen pand J.J. Allanstraat 112 stamt uit het midden van de 18e eeuw. In 1984 is het pand met zijn bijbehorende schuur hersteld.

J.J. Allanstraat 119-121, houten woonhuis, rijksmonument

J.J. Allanstraat 130 in 1920, nu vergaderlocatie.

J.J. Allanstraat 119-121 is een houten huis met twee haakse zijvleugels. De rechter bakstenen zijvleugel heeft een zijgevel die bekroond wordt door een fronton. De ingang van deze vleugel heeft een gesneden en gepolychromeerde bovendopel met het jaartal 1685 en de afbeelding van een paltrok-molen. Het pand werd in 1685 gebouwd door Jacob Soet die twee jaar eerder de paltrok-molen 'De Oranjeboom' oprichtte. Na de teruggang van de houtzagerij was er bijna twee eeuwen een bakkerij in gevestigd. De eerste bakker (vanaf 1780) heette Cornelis van Zaanen, de laatste (tot 1963) was C. Smit. In 1808 veilde de makelaar Teunis Slagter het gebouw als een 'hecht, sterk en weldoortimmerd huis (...) in de Krabbelbuurt, zijnde een broodbakkerij; met gereedschappen, stenen zaagselhof, erfen en tuin met exquise vruchtbomen'. Het pand bracht in dat jaar 960 gulden op, voor die tijd geen geringe som. Momenteel (2024) is restaurant en boutique hotel Jongwijs er gevestigd. Normale bewoning was uit overwegingen van veiligheid niet meer mogelijk omdat juist op deze plaats een hoogspanningsleiding het dorp kruist.

Bezienswaardigheden

Ten noorden van de voormalige melkhandel van de firma Hotting valt het oog op het dorps-huis De Kwaker. Op het terrein van De Kwaker stond ooit een houten woning die al genoemd wordt in 1684. Na verschillende verbouwingen en een periode van verhuur en verval in de 20ste eeuw is het

Allanstraat 185, de Christelijke Gereformeerde Kerk.

J.J. Allanstraat 175, rijksmonument.

pand in 1953 uiteindelijk gesloopt. Het dorps-huis zelf stamt uit 1987 en wordt geheel door vrijwilligers beheerd.

Aan dezelfde kant van de weg zien we de school 'De Rank'. Deze school werd als 'School met den Bijbel' gesticht in 1913. Na verschillende verbouwingen en modernisering herinnert het huis van de hoofdonderwijzer naast de school nog aan de oorspronkelijke landelijke opzet. De school zelf is moderne laagbouw.

J.J. Allanstraat 130, houten woonhuis met houten stolpschuur/kapberg, rijksmonument

J.J. Allanstraat 130 betreft een houten woonhuis onder zadeldak tussen puntgevels, uit de 18e of begin 19e eeuw. Het huis is momenteel in gebruik als vergaderlocatie. Achter het huis staat een houten stolpschuur.

J.J. Allanstraat 175, houten woonhuis inclusief bakstenen stal, rijksmonument

Pieter Kat (1804-1876), een vermogende boer die woonde op J.J. Allanstraat 301, liet in 1868 het houten woonhuis J.J. Allanstraat 175 bouwen voor z'n dochter en schoonzoon. Het werd in 1879 uitgebreid met een stal. De stolpschuur en kapberg zijn in de periode 2012-2017 herbouwd.

Bezienswaardigheden

De Christelijke Gereformeerde Kerk, J.J. Allanstraat 185, is gebouwd in 1907 voor de Westzaanse Gereformeerde Gemeente. Na een kerkplitsing (1951) viel het gebouw toe aan de meerderheid van de leden die overgingen naar de Christelijke Gereformeerde Kerk (1956). Ten noorden van de kerk ligt de pastorie.

Er tegenover ligt een groot, in historiserende stijl gebouwd woonhuis. Dit dubbele woonhuis is in de late jaren 1990 verzezen na de sloop van een rijksmonument dat op deze plaats stond. Het monumentale pand J.J. Allanstraat 158 betrof een stolpboerderij uit 1859 met een 18e-eeuwse kern. Helaas is de fraai betegelde smuiger bij de sloop ook verloren gegaan.